

Bogu na čast, bližnjemu na pomoč!

GASILEC

Izdaja odbor deželne zveze kranjskih gasilnih društev. — Urejuje tajnik Fran Ks. Trošt na Igu pri Ljubljani. — List izhaja poljubno po potrebi v nedoločenem času, vendar vsaj štirikrat na leto, in ga dobivajo člani zveze brezplačno. — Za neude stane vsaka številka 10 kr.

Gasilnim društvom!

Vsem gasilnim društvom razposlali bomo te dni tiskovine radi statistike in prosimo iste **gotovo** do 15. januarja 1902 izpolnjeno vrniti.

Dalje dobe tudi vsa društva po dve tiskanici **«Izkaz»**, da istega izpolnijo, en izvod pošljejo na zvezni odbor, drugi pa uporabijo za prošnjo na visoki deželni odbor, v koji prosijo podpore iz stražno-gasilnega zaklada, kateri se mora priložiti tudi imenik vseh udov kakor tudi **«inventar»**, ki se pošlje v izpolnitev.

Zvezni odbor stori s tem svojo dolžnost, naj tudi društva storé isto in naj ne odlašajo z vložitvijo prošenj, kajti prepozno dospelé prošnje se ne bodo vpoštevale, krivda zadene torej le načelstvo društva, ker je isto stvar od dne do dne odlašalo.

Še **enkrat ponavljamo**, da se imajo vse prošnje **do konec marca na novo vložiti**. To naj storé tudi tista društva, ki so že prošnje od 1. septembra 1900 vložila, katerih prošnje pa niso bile pri letošnji razdelitvi rešene.

Vsakemu društvu posebej se ne bode pisalo, zadostuje naj torej ta oklic, saj itak vsako društvo **«Gasilec»** dobi. Tudi društva, ki niso pri zvezi, prosimo, da to storé.

V Ljubljani, dne 31. decembra 1901.

Zvezni odbor.

Načrt zavarovalnih pogojev za zavarovanje uprežne živine proti nezgodam.

(Izdan po avstrijski državni gasilni zvezi.)

§ 1.

Delokrog zavarovanja.

Zavarovalnica se zavezuje škodo, katera se prizadene lastniku uprežne živine vsled nezgode iste pri vpregi od strani občine, oziroma gasilnega društva, povodom požara ali vaje, po določilih, v § 3. navedenih, povrniti.

Zavarovanje velja za vsako uporabljeno žival od trenutka, ko se za delo upreže, do razprege.

§ 2.

Kot nezgodo je smatrati poškodbo, ki je nastopila po vnanji sili.

Izvezte so:

- a) poškodbe brez vnanje sile, osobito vse škode, katere so nastale vsled bolezni ali bolehnosti;
- b) škode, ki jih je lastnik ali vodnik nalašč povzročil;
- c) male nezgode, katere se pripete živini, da je za delo nezmožna ne več kot šest dni.

§ 3.

Na podlagi tega zavarovanja daje zavarovalnica sledečo odškodnino:

1.) Zdravilne stroške (za živinozdravnika in zdravila).
2.) Radi nerabnosti uprežne živine posestniku nastalo škodo; vendar zavarovalnica ni zavezana več kakor 5 K za eno živinče na dan povrniti.

3.) Za trajno nerabnost ali manjšo vrednost živine vsled nezgode. Za lepote napake, ki živini utegnejo ostati po njenem ozdravljenju, ali ne ovirajo nje uporabnost za delo, se škoda ne povrne.

4.) Če žival takoj vsled nezgode pogine, in sicer se daje toliko, kolikor je bila tistikrat vredna.

§ 4.

Zavarovalnica plača v slučajih pod § 3. navedenih najvišji znesek 1000 K za eno uprežno živino.

§ 5.

Zavarovalnina znaša pri zavarovanju na:

- a) tri leta K;
- b) pet let K;
- c) deset let K za vprego (eno živinče ali par) in leto. Ako se plača zavarovalnina naprej za pet let, se dá 20% popusta ali eno prosto leto, za deset let dve in pol prosti leti. Za polico in druge stroške plača se enkrat za vselej 50 vinarjev.

§ 6.

Zavarovanje se lahko sklene najmanj za dobo treh do deset let.

§ 7.

Gasilno društvo, oziroma občina, ki hoče pri družbi zavarovati, ima v to svrhu prirejeni obrazec izpolniti in ga vodstvu družbe predložiti.

S podpisom predloga zaveže se predlagatelj v vzprejem police in plačilo zaračunjenih zneskov za celo zavarovalno dobo. Polico, katera se izgotovi na podlagi zavarovalnega predloga od občine ali gasilnega društva, je v teku 14 dni proti plačilu zaznambenih stroškov in premije dvigniti. Zavarovanje zadobi veljavo z dnevom, ki je na polici označen, ako je tudi premija plačana. Plača se li premija kasneje, zadobi polica veljavo z dnevom po vplačilu iste.

Za daljno plačevanje določi družba 14 dnevni rok; ako se pa premija v tem roku ne plača, nima družba več obveznosti.

§ 8.

Določitev škode.

Vsako nezgodo uprežne živine je precej, gotovo pa v dveh dneh družbi naznaniti, in nji kakor od nje določenim osebam vsako pojasnilo podati. V slučaju, da traja nerabnost živine čez šest dni, je ista izročiti v oskrbo živinozdravniku, in njegovo poročilo v teku petih dni družbi doposlati.

Družbi pristoji pravica v vsakem slučaju privzeti okrajnega živinozdravnika ali družega izvedenca na stroške posestnika uprežne živine, oziroma od živinozdravnika izdano

spričevalo o neopornosti živali, in o njeni vrednosti pregledati in mnenje izreči. Usmrtitev poškodovane živali izvršiti se sme le z dovolitvijo vodstva družbe.

Pri zlomljenju kosti je usmrtitev brez dovolitve izvršiti, ako došli živinozdravnik to za potrebno spozna in pismeno potrdi. Pismeno potrdilo je v 24 urah po ponesrečbi družbi vposlati.

§ 9.

Če se ravna določilom v § 8. nasprotno, ima to za posledico izgubo vsake zavarovalnice.

§ 10.

Izplačilo odškodnine.

Ako je dolžnost družbe v plačilo odškodnine in visokost iste dognana, kar se zgodi s potrdilom živinozdravniškega spričevala, je odškodnino tekom štirih tednov zavarovaneu izplačati.

§ 11.

V slučaju, da se družba z ozirom na pogodbo, sklenjeno z avstrijsko državno gasilno zvezo, njej pristojnih pravic za uničenje pogodb pred določenim rokom posluži in zavarovanje preneha, imajo se vže vplačane premije za ostalo dobo povrniti.

§ 12.

Razsodišče.

V slučaju preprirov med družbo in zavarovancem, dá prva zavarovaneu pravico, da apelira na razsodišče. Razsodišče je sestavljeno: iz uda, ki ga določi deželna gasilna zveza, iz uda, poslanega od družbe, in iz tretjega uda, ki ga imenujeta ta dva. Stroške razsodišča trpi stranka, katera izgubi.

Deželne zveze so prošene, da izrečejo svoje mnenje o tem načrtu, kako naj se isti premeni ali dopolni in naj svoje sklepe podpisanemu prej ko mogoče dopošljejo.

O visokosti premij bode posebni dne 3. novembra voljeni komite poročal.

Toplice, 12. novembra 1901.

Avstrijska državna gasilna zveza.

Reg. Czermack s. r.
načelnik,

Odbori gasilnih društev naj izrečejo o tem svoje mnenje in naj prej ko mogoče svojo izjavo pošljejo podpisanemu odboru zveze, da bode isti mogel o tem na višje mesto poročati.

Zvezni odbor.

Na kak način postanemo dobri gospodarji?

Pravi in dobri gospodarji postanemo tedaj, kadar si svoje gospodarstvo popolnoma uredimo, ga preskrbimo s potrebnim kmetijskim orodjem in da si potrebno živino za obdelovanje zemlje in svoj preživetek postavimo v hlev. Gospodar, kateri tako skrbi za svoj obstanek, je dober gospodar, vendar pa ne sme misliti, da je s tem že vse za varstvo svojega imetka potrebno storil. Naloga vsakega gospodarja naj bo, da si svoje imetje kolikor mogoče proti nezgodam, katere mu vedno pretijo, tudi primerno zavaruje, da v slučaju, kadar ga iste zadenejo, primerno odškodnino dobi, da si zamore svoj dom zopet postaviti.

V sedanjih časih imamo raznovrstnih zavarovanj, koja dajejo kmetovalcu priliko, svoj imetek zavarovati, kakor si to sam želi, imamo zavarovanj za poslopja, pohištvo, obleko, živino, letino, seno, življenje i. t. d. i. t. d.

Pravi gospodar mora v prvi vrsti skrbeti, da svoje posestvo zavaruje pri zavarovalnih zavodih, kateri so na najsolidnejši podlagi, za ceno, katero posestvo res reprezentuje, da si je mogoče v slučaju požara zopet istega postaviti. Skrbeti je treba

tudi, da zavarovalnino redno in točno plačuje, ker zavarovalnice niso v nasprotnem slučaju zavezane odškodnine povrniti. Imamo sicer zavode, kateri so se tudi v takem slučaju pokazali kulantnimi, vendar pa se ne smemo zanašati na ta kulantnost, ker zavoda na povračilo siliti ne moremo. Kadar dobimo od zavarovalnice dotični poziv na plačilo ali »ček«, kakor se imenuje, ni treba odlašati s plačilom, ampak kakor hitro imaš dotično svoto pri rokah, nesij jo takoj na pošto, da si brez skrbi in lahko mirno spiš.

Ko nastane poletje in je na polju vse v najlepšem razvoju, zamoreš si zopet zavarovati žito in vse gospodarske pridelke proti toči. Seveda se je za zavarovalnino te vrste težko odločiti, ker si vsak misli: »Saj mi ne bo toča potolkla!« Ali tudi v tem slučaju so zavarovalnice že velike svote plačale. Če tudi v imenovanem slučaju nimamo veliko zavarovalnin zapisati, bi naši kmetovalci morali misliti saj na zavarovanje sena in slame, ko isto pospravijo. Koliko nesreč se je zgodilo posebno letos, da je temu ali onemu zgorelo vse seno, vsi pridelki in pohištvo! Vidiš, dragi moj čitatelj, ako si pravi gospodar, bila je tvoja dolžnost, takoj ko si svoje pridelke spravil pod streho, iste zavarovati za primerno svoto. Premija ni tako velika, da jo ne bi zamogel žrtvovati, in kadar te nesreča vsled nepazljivosti tvojega soseda ali kakorkoli zadene ali pa strela užge poslopje, dobiš vendar odškodnino.

Tudi pohištvo zamoremo si zavarovati za precej visoke svote za mali denar. Jaz na primer imam vse svoje pohištvo zavarovano za 2800 kron in plačujem samo 2 K 60 h zavarovalnine na leto. To je tako mala svotica, katero lahko potrošimo nehoti in nevede v veseli družbi, v par urah, ne misleč, kako nam zamore tak znesek biti od koristi, ako ga v dobro svrhu obrnemo.

Dragi čitatelj, vem da boš vprašal: od kod pa toliko denarja vzeti za vsa ta zavarovanja? To si samo tako domišljuješ. Ako je prava volja, vse se lahko stori in vsak vinar, katerega v dobri namen žrtvuješ, lahko preboliš, ako premisliš, koliko se izda dostikral po nepotrebnem za pijače, igre i. t. d.

Istina je tudi, da naš, z delom preobložen kmetič v poletnem času ne utegne na vse to misliti, ker ga delo goni iz enega kraja v drugi in zvečer, ko se vrne ves truden in poten domov, ne misli na take koristne reči, ampak se raje vleže k počitku, da je drugi dan zopet čil in zdrav. Ob nedeljah pa mu dela lepo senco domač kostanj ali pa široko lipovo drevo, pod katerim sladko počiva — recimo tako — brez skrbi. . . . Ako v poletnem času nismo zadostili svoji nalogi, bodi naša skrb saj v zimskih dolgih večerih, da nekoliko premišljujemo o ti stvari in se rešimo skrbi, katera bi utegnila se podvojiti posebno v zimskem času, ako nas nesreča dohiti nepripravne! V zimskem času so dnevi kratki in večer je tako dolga, da v teh dolgih večerih lahko v svojo korist veliko razmišljamo.

Zimska doba je doba »stisnjencev«, kateri se radi pri toplih pečeh grejejo in pri tem svoje šale zbijajo. Pri takih sestankih se pošteno kuri v peči ali pa na ognjišči, in ko pride ura zaspanca, vlečemo se brez skrbi k počitku. Dobrega gospodarja skrb bodi, da vselej, predno se spat vleže, pogleda in pripazi, je li ogenj povsod popolnoma ugasnil, da se na ognjiščih dobro založi in v pečeh počisti ali pa pusti saj do temelja zgoreti, da po noči vsled nastalih vetrov ali burje žrjavke iz peči ne vzame in tako ne nastane ogenj v sobi ali v hiši ali pa še celo na celim poslopji in uniči vse, kar je v bližini.

Napredek našega gospodarstva pa nam pokazuje lepo bodočnost. V vsakem večjem kraju imamo že tako imenovane hranilnice in posojilnice, kjer se denar, katerega boljši posestniki lahko pogrešajo, koristonosno vloga. Tako se vsakemu dobremu in poštemu posestniku nudi prilika, dobiti denar za male obresti. V takih krajih, kjer imajo take dobrodelne zavode in občina nima svojih potrebnih gasilnih predmetov, kateri so neobhodno potrebni pri gospodarstvu, je občinam kaj lahko nabaviti si takega orodja brez vseh težav.

Gospodar, kateri ima svoje posestvo že povsod zavarovano proti požaru in nima pripomočkov, da bi zamogel v slučaju požara gasiti, ni še pravi gospodar. Zaradi tega je dolžnost vsakega gospodarja, da si omisli saj potrebne ročne brizgalne, katere so se v prvi in hitri pripomoči pokazale zelo praktičnimi. Poznam slučajev, da je eden sam gospodar celo vas obvaroval

pred velikim požarom, kar so sami dotični posestniki pripoznali. Občine morale bi energično stopiti na noge, ter si potrebno gasilno društvo osnovati ali vsaj potrebno gasilno orodje nabaviti. Domača posojilnica bode prav rada ustregla, da bode potreben denar založila za naročilo takega orodja proti plačilu malih obresti. Za take naprave vam bode ljudstvo gotovo hvaležno in potomeci vas bodo blagrovale za tak dar. Da se pa dolg, napravljen na gasilnem orodju, laglje poplača, dobijo občine, katere dokažejo potrebo, podpore iz deželnega gasilstvenega zaklada. Za podelitev takih podpor treba je vsako leto prositi na ta način, da se računi o stroških in dohodkih predložijo deželnemu odboru.

V zimskih dnevih pa, ko se tako shajamo na pogovore ali pa snujemo veselice, imejmo pred očmi vedno domače gasilno društvo, kako bi mu naklonili malo podporo. In bodite prepričani, da se s tem veliko da napraviti, samo ako je prave volje in složnosti. Poznam gasilno društvo, katero je s pomočjo podpor od deželnega odbora in vsled domačih veselice, katerih je imelo večkrat v teku treh let, plačalo več kakor 2800 kron dolga! Sedaj ima to društvo vse potrebno gasilno orodje in mu se ni treba bati nevarnosti.

Ako na tak način postopamo vzajemno, složno in v prijateljstvu, napravili bomo veliko v korist domače občine in v obrambo lastnega doma. Tedaj na noge! Denar se že dobi za male obresti. Tudi trdke, katere izdelujejo gasilne predmete, nam bodo šle na roko in ako treba drage volje čakale na plačilo, ko bomo pokazali, da smo prijatelji gasilstva in da imamo pravo voljo in skrb, da si potrebno orodje nabavimo. Lahko bomo rekli, da smo lepo svoto potrošili, ali zopet na drugi strani nam ta strošek koristi, saj imamo orodje, katero nam je orožje v nevarnosti. Naša je lastnina, ki ima vrednost za nas in naše potomce. Postopajmo tako in rekli bomo lahko z mirno vestjo, da smo dobro gospodarili.

S tem pa se ne bode samo koristilo gospodarstvu, ampak tudi izobrazbi in pouku, katerega nam gasilstvo nudi po svojih časopisih. Saj vidimo na svoje oči, da tam, kjer so gasilna društva, je možno na višji kulturni stopinji, živi v slogi in prijateljstvu, je v dotiki z inteligentnimi sloji, nastopa korporativno pri slavnostih in se udeležuje domačih in tujih zabav.

Gasilna društva so tedaj humanitarna društva par excellence, katerih podpirati je vsakega dolžnost in ki to podporo tudi zaslužijo.

Gasilec.

Vsestransko delovanje prostovoljnih gasilnih društev.

Ako delovanje gasilnih društev pazljivo zasledujemo, se mora priznati, da je isto vsestransko. Začetkoma je bilo to delovanje, kakor drugače tudi ni moglo biti, le skromno, dočim danes vzbuja naše občudovanje. Tudi število gasilnih društev se je sila pomnožilo. Danes je ni skoro večje občine, da bi ne imela gasilnega društva in v mnogih krajih so člani gasilnih društev sila vneti za gasilstvo in za prostovoljno prevzeti poklic. Med mnogimi obstoječimi društvi s človekoljubnimi smotri zavzemajo gasilna društva gotovo častno mesto.

Protivnik gasilstva bi tudi tukaj lahko ugovarjal, da eno ali drugo njemu bojda znano društvo ne napreduje času primerno, da celo nazaduje, ker nedelavnost je istovetna z nazadnjaštvom. To je lahko mogoče, toda to so le posamični slučajji. Čestokrat se mora tudi tam, kjer po občem mnenju društvo nazaduje posameznikom hvala dajati, ki se na vse kriplje prizadevajo, zagotoviti obstanek gasilnemu društvu, ki pa od merodajne strani ne dobivajo dovolj podpore. Občina je ubožna in ne more prispevati v popolnitev in nakup novega orodja. Tudi druge okolnosti so kvarne razvoju takih društev. A ker je v slogi moč, se posreči vrlim možem vsled edinosti in složnega postopanja velike težave, ki so napredku na poti, odstraniti in pripraviti pot, ki vodi k uspešnemu delovanju. Društva, ki v večjih krajih v ugodnejših razmerah delujejo, lahko z večjo vnemo in ljubeznijo svoji dolžnosti zadostijo; toda kakor ima vsaka stvar dve strani, tako tudi tukaj ne manjka senčna stran.

Oglejmo si delovanje malih gasilnih društev. Glavni smoter jim je seveda varstvo imetja bližnjikovega pred ognjem.

Še imenitnejša naloga je rešiti človeku življenje, ako je isto v nevarnosti. Če cele dni dežuje, potoki in reke naraščajo, iz svoje struge stopijo in vso okolico preplavljajo, če prebivalec preti velika škoda na imetju, in je njih življenje v nevarnosti, takrat gasilec ne odreka svoje pomoči, on ne more mirno gledati, da bi pokončevala povodenj blago in živino, ampak hiti, ne da bi ga kdo klical, kamor ga zove dolžnost, da pomaga, kjer se da kaj pomagati. Kot rešilni angelj skuša po svojih skromnih močeh večjo nesrečo in nje posledke odvrniti.

Gasilec deluje o takih prilikah, dasi nimajo v večini slučajev za to potrebnega orodja in niso v ti stroki izvežbani. Z največjo požrtovalnostjo in neutrudljivostjo gredo na delo, da rešijo, kar se sploh da rešiti. Kakšno zahvalo pa imajo navadno za to nevarno in naporno delo? Nagrada jim je obrekovanje od strani nekaterih prebivalcev, ako niso bili uspehi taki, kakor se je pričakovalo.

Kadar je povodenj minila, pride drugo delo, ki ni baš prijetno za gasilce. Kleti, tudi stanovanja, ki leže v bližini potokov in rek, so, ko je voda odtekla, z vodo, blatom i. dr. napolnjena. To vodo in drugo nesnago treba odstraniti. Kdo bo vendar opravil to delo brezplačno? Gasilno društvo to nalogo v precejšnji meri izpolni, a ne dobi še nikacih pomožnih delavcev. Delo črpanja je težavno in neprijetno, a opravi se navadno brez vsake nagrade. Da pa za tako plačilo ni možno dobiti delavcev, je umevno.

V zadnjih letih so odlično sodelovala gasilna društva v nekaterih krajih pri nesrečah povzročenih po potresu, osobito ljubljansko gasilno društvo ob času potresa l. 1895. pri podiranju na pol razrušenih dimnikov od potresa močno poškodovanih hiš. Tako delo res ni v zvezi z gasilstvom in nikakor ne spada v njegov delokrog, niti ni to dolžnost društva. Toliko hvalevrednejše je, ako njega člani tudi v takih slučajih ne odrekajo svoje pomoči tam, kjer je je treba.

Male vasi imajo navadno svoje plačane nočne čuvaje, ki pazijo tudi na ogenj. Pripetili so se slučajji, da se je kak hudomušnež zagrozil, ali mu je pa bil tudi res namen to storiti, da se bode zažgalo. Radi tega je treba pomnožiti ponočno stražo; kdo ima v tem slučaju zopet največ opravila? Gasilno društvo prevzame vodstvo ponočne straže in to na zadovoljilen način. Ker pa pripadajo gasilec največ delavskim krogom, je to tembolj priznanja vredno, ker isti, namesto da bi po dnevnem delu uživali zasluženi počitek, še v noči delajo. Tudi če se pripeti nezgoda na železnici, če skoči vlak iz tira, ali dva vkupe trčita i. dr. in so vsled tega potniki poškodovani ali celo ubiti, hiti gasilno društvo v pomoč, da odnaša izpod razvalin ranjence in mrtvece. Če se kedo v kamenolomu ponesreči, v peščeni ali apneni jami — hitro je gasilno društvo z bližnjega kraja na kraju nesreče in vže marsikdo se ima istemu zahvaliti za rešitev. Uporabljajo se gasilec tudi pri nesrečah v rudokopih, dalje o prilikah, kjer lahko pride človeško življenje v nevarnost (svečanosti, gledališke predstave i. dr.), ali nikedar gasilno društvo svoje pomoči ne odreka.

Iz navedenega se razvidi, kako mnogovrstna je uporaba gasilcev. Razna časnikarska poročila so nam v dokaz, kako vsestransko delujejo, vsak nepristranski človek bode toraj dal prvenstvo gasilnim društvom med vsemi občekoristnimi društvi, ki jih vodi ideja humanitete; ona so prava rešilna društva. Gasilna društva se uporabljajo za prvo pomoč pri nezgodah v tovarnah in večjih podjetjih. Pri večjih gasilnih društvih, posebno v mestih, kjer je železniška postaja, so izkušeni zdravniki izvežbali moštvo za prenašanje bolnikov, osobito v vojskinem času, kjer vedno primanjkuje ljudi, da bi stregli bolnikom.

A kdor bi mislil, da gasilno društvo, ki tako vsestransko in požrtovalno deluje, nima nasprotnikov, ta bi se prekleceno motil; nehvaležnost je plačilo na tem svetu, vsaj večinoma. Nekateri z nekim zaničevanjem gledajo na gasilce in se jim od nekaternikov polena pod noge mečejo in sitnosti delajo, ali pravega gasilca to ne plaši in ne ženira, on se nikedar ne bode izneveril svoji lepi, prostovoljno prevzeti dolžnosti, nego vztrajal bode in s to vztrajnostjo tudi prej ali slej premagal svoje protivnike.

Vzroki nezgod gasilcev in kako se istih obvarovati.

Zima je kolikor toliko tudi čas počitka za gasilce. Vaje prenehajo, le v večernih sestankih in pomenkovanjih gasilci izvedo, kaj je novega na polju gasilstva in se lahko kaj teoretično pomujejo, to pa le tam, kjer imajo zakurjene gasilarne in se v njih shajajo v prostih urah, in jim je dana prilika, da tudi kaj koristnega o gasilstvu čitajo. Kakor hitro zima mine, se začne tudi gasilstvo živahneje gibati, in zopet se začnajo vaje, da se možje urijo v svojem vratolomnem poslu, ki zahteva mnogo spretnosti in urnosti. Bukne požar in potem se pokaže, kaj se je gasilno društvo naučilo, kako je izurjeno. Tako teče čas leto za letom, stari gasilci se poslavljajo od društva, mladi naraščaj stopa na njih mesto. Pri vajah, kakor tudi v službi se takisto večkrat manjše ali večje nezgode pripete. Ako pogledamo v statistiko nezgod, začudili se bomo, koliko ponesrečenj se pripeti; te nezgode pač ne bodo nikedar popolnoma prenehale ali dognano je, da se mnogo nezgod pripeti vsled nebržnosti, neizpolnjevanja predpisov, ker so se dotičniki premalo vežbali t. t. d. in bi se iste toraj lahko omejile, ko bi ne bilo teh vzrokov. Poglejmo si malo te vzroke, s katerih se dogajajo nezgode. Denimo, da je nastal v kakem kraju ogenj in da kliče rog moštvo skupaj ali da bije plat zvona. Zlasti mlajši ognjegasci, ki še niso dolgo pri društvu, kar pridejo iz duševnega ravnotežja, ko čujejo ta signal, ter hité v največji naglosti proti gasilarni in od tam na požarišče. Ni izključen padec po stopnicah, na potu čez ravno na njem ležeče predmete, izdrsanje na gladkem snegu ali ledu; gasilec zadobi poškodbo, ki ima večkrat zle posledke. Gasilci se vsedejo na brizgalno, da se z isto peljejo na kraj požara, ker pa je tukaj za sedenje le premalo prostora, in se nekateri tako rekoč na brizgalno obesijo, je taka vožnja čestokrat prav nevarna. Vožnja je navadno najhitrejša, gre se vse povprek tudi po slabih potih, tako da na vse strani odskakuje, in ni toraj čuda, da marsikateri ponesreči, primeri se lahko, da se zvrne in nesreča je gotova. Ko se je došlo na požarišče, poskačejo zopet nekateri raz voza, ko je isti še v dirku, ne da bi čakali, da se ustavi, in zopet se lahko primeri nesreča. Statistika nam je v dokaz, da se je vže marsikateri tem načinom ubil.

Drugi zopet tečejo v dim na požarišče, tudi če je isto bolj oddaljeno, pozabijo na vsako varnost, nakopljejo si bolezen, ki postane večkrat opasna za vse življenje. Tukaj velja pregovor: «Vse le ob pravem času, naglost ni nikdar dobra.»

Daljni vzrok nezgode je prehlajenje na požarišču ali pri povratku. Temu se ni čuditi; vroč, popolnoma razbeljen pride gasilec na požarišče, in tu, ako ni potrebne pazljivosti, se prehladi; dolga bolezen, čestokrat smrt, so posledki hudega prehlajenja.

Dalje se pripeti nezgoda, ako se podere ali razruši poslopje, deli istega, oboki, stene, dimniki, osobito slednji, ki so najbolj nevarni in pogubonosni za gasilca. Dobro je, take hišne dele, ki ne kažejo več potrebne trdnosti, z žičnimi vrvi razdreti in tako neškodljivimi storiti. Skakati raz predmetov je tudi nevarno, da celo v skakalni prti, ako ni bil isti zadostno držan in napet. Celo pri vajah se skakalnim prtom je treba največje previdnosti in dobre izurjenosti.

Nezgode se pripete tudi, če se orodje prelomi, ali kako drugače poškoduje; osobito je to pri lestvah in plezalskih pasovih mogoče, če niso isti napravljeni iz najboljše snovi. Tu ni na mestu štedljivost, ki je čestokrat pogubna; orodje naj bo vedno prve vrste in pripravno, da se tudi gasilec z ročnim orodjem ne poškoduje.

Vsled protipredpisnega ravnanja z brizgalnicami, osobito s snemalnimi, je bil vže marsikateremu zmečkan prst na roki. Tu je treba vaje in vaje, potem gre delo lahko in hitro izpod rok. Ob sebi se umeje, da je treba največje pazljivosti, če se le tako dela tje v en dan, je to marsikomu v nesrečo in pogubo.

Daljni vzrok nezgod je, da ima marsikateri gasilec pri vstopu v društvo že kal bolezen v sebi, da ni popolnoma zdrav. Le male nepravilike je treba in bolezen bruhne na dan. Zatorej

je umestno le take sprejemati v društvo, ki so popolnoma zdravi, in jih mora zdravnik preiskati in potrditi, da so za vsako delo sposobni. Slabotni, skrofulozni, bolni na pljučih, sreč, obistih, želodecu i. t. d. niso sposobni za gasilce. Tudi gasilci, ki so zboleli, ko so vže pri društvu, naj se odpustijo ali rabijo le kot rezerva, uživajo naj udobnosti, katerih bi sicer ne imeli. Komaj ozdravljeni naj se tudi ne rabijo precej v službi, dokler se zdravje ni popolnoma utrdilo. Vsako društvo, tudi najmanjše, naj bi imelo nekaj sanitetnega moštva, ki je poučeno v prvi pomoči pri nezgodah, da isto opravi za prvi slučaj vse potrebno, preden dojde zdravniška pomoč. Ako se vse navedeno upošteva, se bode gotovo zmanjšalo število nezgod, in bolniške blagajnice bodo lažje zadostovale svojemu namenu kot sicer.

Lestve.

Važno gasilsko orodje so tudi lestve, brez istih v mnogih slučajih ni možno uspešno delovati. Vsako gasilno društvo mora imeti vsaj najpotrebnejših lestev, kajti v vsaki vasi je, če ne drugo, vsaj cerkev, župnišče in šola višja od ostalih poslopij.

Lestve so mnogovrstne, kakor: prostostoječe ali mehanične dvo- ali štirikolesne pomikalne lestve, lestve, ki se naslanjajo na poslopje, lestve s kljuko, strešne in vtikalne lestve i. t. d. Glavna lastnost vseh lestev bodi, da so lahke, trpežne in dovelj močne, da se plezalcu ni ničesar bati. Kot material za lestve, in sicer za lestvenike, se rabi suh smrekov les brez grč; za kline pa je najbolje rabiti jesenov les. Ne zna pa vsak navadni tesar delati gasilskih lestev, ker nima ali ne more dobiti za to pripravnega lesa, in pa zato, ker nima ročnosti, ki je je pri tem delu treba.

Dobre lestve imajo te lastnosti:

a) Manipulacija z njimi je jednostavna, tako da je v najkrajšem času postavljena.

b) Material, namreč čisti, popolnoma suhi les za lestvenike in kline, ter železo za okov bodi najboljše kakovosti. Da se les vedno spoznati zamore, ne smejo biti lestve z drugim, nego s samim firnežem (radi trpežnosti in v varstvo proti mokroti) prevlečene.

c) Solidna konstrukcija, osobito pri mehaniki, da ista vedno dobro funkcionira, da se lestve na vsakem kraju zmorejo ob vsakem času brez zaprek postaviti.

č) Gledé cene je pripomniti, da je vsekakor boljše, ako se kaj več za lestev izdá, kakor da se nabavi cenejši proizvod manjše vrednosti, ker je potem blago in delo boljše vrste in ima društvo gotovost, da denar ni vun vržen, kajti dobre, solidno izdelane lestve trajajo jako dolgo, po več rodov.

O posameznih lestvah, o njihovi uporabi in o vajah z njimi se najde vse potrebno v Achtschinovem «Vežbovniku», katerega ima itak vsako gasilno društvo, ali bi ga saj moralo imeti. Lestve se delajo v raznih tvornicah gasilnega orodja. Jako pripravne izdeluje tesarstva tvrdka J. Köllsch v Gradcu, katera more konkurirati z mnogimi drugimi tvrdkami, ker je to njena specialiteta. Vemo za gotovo, da se še nikdo ni skesal, kdor je tam lestve kupil, kajti blago je dobro, cena primeroma nizka in tudi plačilni pogoji so dokaj ugodni.

D o p i s.

Trebnje. Dne 22. novembra okoli 12. ure dopoldne začela je greti lesena hiša posestnice Ivane Režek v Starem trgu pri Trebnjem, stoječa ravno sredi vasi. Gasilno društvo Trebanjsko je bilo takoj z dvema brizgalnicama pri delu in je omejilo ogenj tako uspešno, da ni zgorelo drugega kakor streha omenjene hiše; dva metra oddaljeni kozolec in vsa druga okolu stoječa gospodarska poslopja so ostala nepoškodovana. Ko bi omenjeno društvo ne bilo tako hitro dospelo na pogorišče na pomoč, bila bi to velika nesreča za celo vas, ki šteje okoli 30 števil. Zažgali so — kakor je to že kaj navadnega — otroci. Na pomoč!

Franc Zupančič, načelnik.

Novice.

Prepir radi patenta.

Tvorniška tvrdka za brizgalnice R. Czermack v Toplicah in na Dunaju vložila je proti tvrdki E. C. Flader v Sorgen-thalu pri Komotavu in Jöhstadu na Saksonskem pri c. kr. trgov-skem sodišču na Dunaju tožbo o zlorabi patenta tvrdki Czermack dovoljenega privilegija na: «Novosti pri brizgalnicah in trombah s kroglastimi zaklopkami.» (Listina z dne 10. febru-arja 1897, Rg. zvez. 46, stran 464.)

Po večkratnem zaslišanju zvedencev bil je dne 2. no-vembra 1901 od c. kr. trgovskega sodišča na Dunaju oddel. III. izdan sedaj pravomočni odlok, da je tožena tvrdka E. C. Flader zlorabe patenta krivo spoznana in se ima ista v izogib izvršila v prihodnje vme-šavanja v pravice tvrdke R. Czermacka v Toplicah zdržati. Sodne stroške v znesku 426 kron 37 vinarjev ima tvrdka E. C. Flader tvrdki R. Czermack v 14 dneh v izogib izvršbe poplačati.

Raznoterosti.

Božičnica ljubljanskega prostovoljnega gasilnega društva se je vršila kakor običajno dne 26. decembra v «Mestnem domu». Dvorana je bila natlačeno polna. Prišlo je poleg gasilcev s svojimi družinami tudi več odlične gospode, med njimi župan gosp. Ivan Hribar z gospo soprogo, gosp. ravnatelj Šubic, gosp. Peter Majdič iz Celja z gospo ter še več drugih, ki so vneti za blagor gasilcev in ki redno prihajajo na to edino veselico gasilnega društva. Pogrešali smo žalibog marsikoga, ki bi tudi lahko prišel in z nami delil radost nad veselimi obrazi nedolžnih otrok, ki so nestrpno pričakovali svojih daril. Načelnik društva, gosp. Ludovik Štrigelj, otvoril je s primernim nagovorom božičnico, pozdravil navzoče, ter se zahvalil navzočim in odsotnim dobrotnikom društva, ki leto za letom poklanjajo društvu svoje darove. Podporni zalogi donesla je božičnica do 1000 K čistega dohodka, kar se bo obrnilo v prid onemoglim in bolnim gasilcem. Pri božičnici je sviral prav izborni oddelek meščanske godbe pod osebnim vodstvom gospoda Beniška.

V Gradcu je dne 13. decembra 1901 umrl tesarski mojster Janez Köllsch, imetnik firme «Köllsch in drug». Pokojni Köllsch, ljubezniv in postrežen mož, je bil zaslužen tudi za gasilstvo, osobito z izbornim izdelovanjem gasilnih lestev.

Statistika o gasilstvu v kraljevini Hrvatski in Slavoniji. Koncem leta 1899. je bilo v tej kraljevini 171 ga-silnih društev z 7832 izvršujočimi člani. Vsa društva vkup so imela 98 snemalnih, 755 vozni in 875 ročnih brizgalnic, 391 voz za dovažanje vode, 546 sodov in 407 drugih posod za vodo ter 1358 raznih lestev. Ob sebi je umevno, da je sedaj število gasilnih društev, kakor tudi število gasilnih priprav poskočilo, a bi gotovo še bolj, ako bi se izvestni krogi bolj zanimali za gasilstvo in ga podpirali, kakor isto zasluži; od neimovitega, siromaka se ne more zahtevati, naj gmotno podpira društev, saj je že to hvalevredno, da dela za društvo, za katero tudi večkrat tvega zdravje in življenje.

Na Fidši-otocih v Tihem morju je najti takih ljudi, katerih organizem je tak, da prenaša zelo visoke temperature, da celo temperaturo, ki jo ima ogenj, kar potrjujejo naravo-slovca dr. Hocken in dr. Colquhoun. Ta dva pripovedujeta na-slednje: Na gozdni planoti bila je napravljena peč, mereča šest štirijaških metrov. Ta peč, potlakovana s kamenjem, se je zakurila; toplomer je kazal čez 100 stopinj C. Zbranih je bilo mnogo domačinov, iz katerih sredine stopi osem mož in ti gredo v razbeljeno peč. Bosi so hodili po razbeljenem kamenju in čez pol minute so prišli nepoškodovani iz peči. Ni se jim ničesar poznalo, celo njihova obleka bila je nepoškodovana, pač pravo čudo! Kaj tacega se nahaja tudi v Indiji, na Ja-ponskem, na otoku Trinidad, in si ne moremo to drugače

tolmačiti, kakor da je to neka posebna vrst utrjenosti, ki dela človeka neobčutnega, da lahko prenaša zelo visoko temperaturo.

Dima prosto kurivo. Na Angleškem se v najnovejšem času pripravlja kurivo, obstoječe iz 93 odstotkov premogovega prahu in 7 odstotkov mešanice kotrana in jedkega apna, ki ne proizvaja dima. To brezdimno kurivo se mehko zgnete v večje ali manjše kose in ti se potem sušijo. Pri gorenju ni skoraj videti dima. Ogenj je podoben koksovemu z živim svitom, iz katerega bel in modrikast plamen šviga. Pepela ni niti za 3 odstotke. Res, da je cena takemu kurivu za sedaj še precej visoka, a ta cena se utegne pozneje gotovo znižati.

Kako se skrbi na Francoskem za prostovoljne gasilce. Odbor komore za zavarovanje in oskrbovanje je sprejel nasvet, vsled katerega bodo dobili udje prostovoljnih gasilnih društev v slučaju ponesrečenja od države podporo, eventuelno pokojnino. Na 1.200.000 frankov preračunjeni stroški pokriti se imajo iz davka, ki ga bodo morale zavarovalne družbe vplačati. Tudi pri nas bi kaj enakega ne škodilo in bilo umestno.

Človekoljubje. Lep izgled človekoljubja dal je pred več kot sto leti vojvoda Leopold Brunšviški. Dne 27. aprila 1785 bila je velika povodenj. Odra je stopila iz svojih bregov, raz-drla jezove, odnesla mostove, razrušila hiše in potonilo je več ljudi. Otroci in žene so jokali, moške obupavali. Vojvoda Leopold prišel je na kraj nesreče in bil obkrojen od pre-bivalstva, koje ga je prosilo pomoči. Uboga žena poklekne pred njega, proseč ga, naj dá ukaz, da se njeni otroci iz v veliki nevarnosti se nahajajoče hiše rešijo. Vojvoda obljubi nagrado onemu, ki bi to nalogo izvršil, ali nihče se ni upal življenje na kocko staviti, kajti valovi so mogočno divjali okrog hišice in nevarnost je bila čedalje večja. Zdajci skoči vojvoda sam v čoln in odgovori onim, ki so ga svarili: «Mar sem jaz več kot vi? Človek sem in tukaj se gre za rešitev življenja in imetka.» Gledalci so s strahom opazovali počenjanje pogumnega moža. Bil je že blizu cilja, le par ko-rakov od hiše pa se preobrne čoln in vojvoda je izginil v valovih, in tako postal žrtva svoje ljubezni do bližnjega.

Menihi kot gasilci. Da so bili v srednjem veku re-dovniki pospešitelji znanosti, umetnosti, poljedelstva itd., je znano, da so pa tudi prve gasilce v Franciji izvežbali, ne utegne biti vsakemu znano. Cistercijanci so vpeljali brizgalnico in kapucini so delovali kot gasilci do 17. stoletja. Če je v Parizu nastal kak ogenj, obrnili so se do kapucinov, kateri so sloveli kot neustrašni in posebno požrtvovalni. V St. Troudu, mestecu v vzhodni Belgiji, bilo je še do novjših časov gasilno društvo, čegar člani so bili sami redovniki. Mnogo let so tam delovali kot gasilci očetje frančiškani. Orodje je bilo shranjeno v samostanu, a bilo ga je le malo in še to malo je bilo bolj primitivno; 30 mlajših redovnikov bilo je vedno, kadar je bil požar, na požarišče poslanih, poveljevali so pa starejši izkušeni očetje.

Leta 1901. pogorela gledališča in panika pri po-stanku ognja. 1.) Chicago: Med židovsko gledališko pred-stavo v veliki telovadnici na 12. cesti je nastala 12. januarja panika radi malih isker, ki so iz kurilne priprave letele in se je začelo vpiti, da gori. Vse je hitelo k izhodom in v gnječi je bilo osem oseb usmrčenih, mnogo drugih pa ranjenih. 2.) Pariz: Dne 29. januarja je začelo ob 4. uri zjutraj goreti v gledališču Robert Houdin; žrtva tega požara je bila velika dvorana. 3.) Gotha: Dne 5. februarja je poškodoval požar gledališčna dekoracija v vrednosti 30.000 kron. 4.) Litomerice: V mestnem gledališču so začele med predstavo dne 13. febru-arja podnice tleti. Predstava se je prekinila, in ljudstvo se je mirno razšlo. 5.) Castagnola, 24. februarja. Gledališče je po-polnoma pogorelo. Dve osebi sta izgubili življenje, več jih je bilo ranjenih. 6.) Budimpešta, 4. aprila. Pred začetkom pred-stave v «Urania»-gledališču je uničil požar eno delavnico. Mnóžica se je mirno razšla. 7.) Reggio, 4. aprila: Med tem, ko je bila silna množica v gledališču in čakala začetka zboro-vanja, se je vdrl del preobloženega odra. Nastala je panika, in več oseb je bilo ranjenih. 8.) Lvov, 18. maja. Opoldne

je začelo goreti v foyerju mestnega gledališča, škoda je bila precejšnja. Gasilo se je s težavo, ker se ni moglo najti ključev k stranskim vratom. 9.) Linc, 19. maja. «Variété»-gledališče je deloma pogorelo. 10.) Namur, 21. julija. Cirkus Sybille in neke druge glumačnice na Leopoldovem trgu so zgorele. 11.) Saratov, 27. julija. Zgorelo je mestno gledališče popolnoma. 12.) Linc, 19. julija. Vsled orkana se je razrušil cirkus Heny. Platnena streha je padla na obiskovalce, od katerih pa ni bil nihče poškodovan. 13.) Lyne (Amerika). Julija meseca je uničil požar docela operno hišo in povzročil 60.000 dolarjev škode. 14.) Easton (Amerika). Julija meseca je pogorelo leseno gledališče Wonderlandovo. 15.) Rjesova pri Moskvi. Dne 1. septembra je pogorelo poletno gledališče. 16.) V Petrogradu je 1. septembra pogorelo gledališče literarnega društva popolnoma. 17.) V Frankobrodu na Majni je začelo 13. septembra med gledališko predstavo goreti. Občinstvo se je mirno razšlo. 18.) V Kielu je 2. novembra nastal v kolisnem skladišču ogenj, ki ga je povzročil rekviziter Köhler, ki se je za tem usmrtil. 19.) Hurley (Amerika). Pri požaru v gledališču dne 6. novembra je zgorelo deset igralcev. 20.) V Kološvaru je dne 12. novembra dopoldne med skušnjo nastal ogenj, katerega so igralci s pomočjo gasilcev pogasili. 21.) V Kutni Gori je nastal dne 24. novembra v gledališki dvorani «Sokola» ogenj. Ogenj se je pogasil, ne da bi občinstvo zanj vedelo.

Podporna bolniška blagajna

bode morala po komaj enoletnem obstanku radi pomanjkanja sredstev in radi nebrižnosti od strani gasilcev prenehati. Res škoda, da mora tako koristna blagajna v grob leči, kar bi se nikdar ne zgodilo, ko bi vsi gasilci pristopili; komaj 50 društev je svoj pristop oglasilo, in še od teh nekateri člani odpadejo. Saj vendar žrtve niso tako velike napram velikim koristi in blagodati, ki jo siromašni bolniki uživajo. Dobi se nekaj ljudi, ki so tako brezvestni, da izkoriščajo podporno blagajnico, a še več jih je takih, ki ne uvidevajo ali nečejo uvideti nje koristi. Prosimo gg. načelnike, da sedaj pri sklepu računov in pri občnih zborih storijo kaj v prid te tako lepo zasnovane ideje.

Zvezno vodstvo.

I. gornje-avstrijska naprava gasilnih orodij in oprave

Konrad Rosenbauer

v Lincu (Gor. Avstrijsko).

Sesalne brizge vsacega sestava.

Strešne, kljukaste, vtikalne in mehanske pomikalne lestve.

Vsakojaka oprava za plezalce in šarže.

Razsvetljevalne priprave in glasbila.

Sanitetne oprave in dimne krinke.

Izvrstne konopne cevi neprekosljive doprote.

Cenilniki zastoj in poštne prosto. Olajševalni plačilni pogoji.

J. C. Gerber

trgovina s papirjem in knjigoveznica

Kongresni trg Ljubljana Kongresni trg

ima vse uradne knjige za gasilna društva v zalogi, in sicer:

A. C. Achtschin «Vežbovnik»	1 K — v
Osnovnik	3 » 10 »
Službeni zapisnik	3 » 10 »
Blagajniška knjiga	1 do 2 K
Zapisnik	1 » 2 »

Jamstvo 5 let. **Jamstvo 5 let.**

C. kr. privileg.

tovarna brizgalnic, črepalnic in drugih strojev

R. CZERMAK-A

v Toplicah (Češko)

dobavlja

brizgalnice vsake vrste, hidroforn

in vse drugo ognjegasilno orodje.

Najugodnejši plačilni pogoji.

Ces. kr. priv.

tvornica strojev, brizgalnic, cevij in ognjegasilnih predmetov, prva moravska tkalnica cevij in pasov

R. A. Smekal

v Czechu pri Prostějovu

podružnice: Zagreb - Praga - Smichov

odlikovan

s 112 svetinjami, častnimi diplomami i. t. d.

priporoča se

za nabavo vsakojakih brizgalnic, gasilnega orodja, pasov i. t. d., kmetijskih strojev, peronospora-brizgalnic po najnižji ceni

kakor v lastni mehanični tkalnici tkane cevi najbolj vrste po zdatno znižanih cenah.

Postrežba je točna in solidna, pod ugodnimi plačilnimi pogoji na obroke. — Jamčenje za brizgalnice 5 let.

S spoštovanjem

Podružnica **R. A. Smekal — Zagreb.**

Prošnja!

Slavna gasilna društva prosim, da mi kaj sporočajo o delovanju. Vsaka notica, če tudi kratka, o društvenem razvitku, o posebnih dobrotnikih i. t. d. bo dobro došla. Ob sklepu leta se zahvaljujem sotrudnikom, ki so me doslej podpirali.

Na pomoč!

Trošt.